

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GINO CAMILLERI**

Seduta tat-3 ta' Mejju, 2013

Citazzjoni Numru. 927/2010

u Antonia konjuġi Caruana

vs

Joseph Cutajar

Il-Qorti

Rat ir-rikors gurantat tar-rikorrenti Martin u Antonia konjuġi Caruana fejn gie premiss:-

Illi f'dawn l-aħħar tlett snin u nofs huma kienu qed jirrendu serviġi lill-intimat Joseph Cutajar, li kien jirresjedi magħhom għall-finijiet kollha bħallikieku huwa kien membru tal-familja tagħhom.

Illi dan kien qed isir peress li Joseph Cutajar, li huwa ġuvni, kien jgħix waħdu minkejja l-eta avvanzata tiegħu.

Illi għalhekk l-esponenti kienu daħlu fi ftehim miegħu biex jibda jgħix magħhom, f'darhom, u jibdew jipprovdu għall-bżonnijiet tiegħu kollha inklużi dawk relatati ma saħħtu.

Illi l-intimat Joseph Cutajar għalhekk beda jgħix mal-esponenti u jiekol u jorqod magħhom fil-waqt li huma kienu jieħdu ħsieb il-bżonnijiet kollha tiegħu bħallikieku kien f'dar tal-anzjani.

Illi l-intimat kien jieħu erba' platti ta'ikel varjat kull jum kif ukoll bid-deżerta.

Illi huwa kien iqum u jorqod għand l-esponenti f'kamra għalih ipprovduta minnhom, flimkien ma missier ir-rikorrenti.

Illi kull meta kellu bżonn kura medika l-esponenti kienu joħduh fejn meħtieġ għand tobba jew fl-isptar.

Illi l-intimat ta' dan kollu kien jhallas akkont ta' seba' u erbgħin euro u spiċċa b'ħamsin fil-ġimgħa għall-ispejjeż konnessi. Barra dan huwa kien wiegħed lill-esponenti li jhallihom werrieta tiegħu biex jissalda magħhom għas-serviġi li kienu qed jirrendulhu.

Illi tali arrangament dam sejjer fuq tlett snin u nofs sakemm minħabba inċident żgħir huwa abbanduna dan l-arrangament mingħajr ma ssalda mal-esponenti dak minnu dovut għas-serviġi lillu reżi mil-esponenti.

Għalhekk ir-rikorrenti qed jitolbu (1) li jigi dikjarat li r-rikorrenti rrendew serviġi estensivi lill-intimat, (2) li jigi likwidat il-ħlas dovut mill-intimat għal tali serviġi u (3) li l-intimat jigi kkundannat jhallas lir-rikorrenti dak il-ħlas hekk dovut bħala kumpens għas-serviġi reżi.

Bl-ispejjeż u l-imgħaxijiet skond il-liġi.

Rat ir-risposta guramentata tal-intimat fejn gie eccepit:-

1. Illi d-domandi tar-rikorrenti huma kompletament infondati fil-fatt u fil-ligi u jimmeritaw li jigu michuda billi l-eccipjent mhux debitur tar-rikorrenti fl-ebda ammont u ma ghad fadallu jhallas xejn lir-rikorrenti ghas-servigi lilu resi.

Dana peress illi l-eccipjent kien hallas ghal tali servigi regolarment bir-rata settimanali ta' €47 (sebgha u erbghin euro) li aktar tard giet imtella ghal €50 (hamsin euro) ghas-saldu, skond il-ftehim verbali li kien hemm bejn il-partijiet. Dan il-ftehim kien sar minn qabel u kien jirrifletti s-servigi li kellhom jigu resi u l-ammont settimanali li seta' jhallas l-eccipjenti mill-pensjoni li ghandu.

2. Illi tenut kont tal-ftehim bejn il-partijiet dwar is-servigi li kellhom jigu resi, kif ukoll dwar l-entità u l-kwalità taghhom u dwar ir-rata ta' hlas settimanali korrispettiva, a bazi tal-principju "pacta sunt servanda" r-rikorrenti ma ghandhom ebda raguni valida fil-ligi biex jipproponu din l-istanza.

3. Illi l-eccipjent qatt ma wieghed lir-rikorrenti li kien ser ihallihom werrieta tieghu biex jikkumpensahom ghas-servigi li kienu qed jirrendulu, peress illi hu kien qed ihallashom ghas-servigi kollha li kienu qed jirrendulu bir-rata settimanali li kienu miftehmin u ghas-saldu tad-drittijiet kollha taghhom in konnessjoni mal-istess servigi.

4. Illi di più l-eccipjent ghadha is-somma ta Lm1,000 (elf Lira Maltija) lir-rikorrenti meta huma kienu qeghdin jirrangaw ir-residenza taghhom, bl-intiza li dan l-ammont ta' flus jigi ritornat lilu, izda l-istess ammont qatt ma gie mhallas lura lill-eccipjent, li ghadu jippretendih lura.

5. Illi l-entità tas-servigi resi mir-rikorrenti lill-eccipjenti, kif deskritta fil-premessi tar-rikors, hi esagerata. Is-servigi miftehma u effettivament resi lill-eccipjenti kienu hafna izghar u ta' kwalità relativament medjokri u altru li kienu mhallsa sufficjentment bir-rata settimanali miftehma bejn il-partijiet.

6. Illi wara li l-eccipjenti kellu jitlaq mid-dar tar-rikorrenti, minhabba t-trattament inadegwat u n-nuqqas ta' rispett

Kopja Informali ta' Sentenza

dovut lilu, li beda jesperjenza da parti tar-rikorrenti, hu irceva l-ittra tad-difensur tar-rikorrenti datata 19 ta' Gunju 2010, li kien fiha l-pretensjoni tar-rikorrenti ghal hlasijiet ohra ghas-servigi li kienu gew resi. L-eccipjenti mill-ewwel cahad il-pretensjoni tar-rikorrenti u asserixa illi dawn kienu mhallsa kompletament ghas-servigi li kienu irrendewlu, a bazi tal-ftehim milhuq bejniethom sa minn qabel ma l-eccipjent mar joqghod magghom.

Ghal kull buon fini l-eccipjenti esebixxa bhala "Dokumenti A sa D" il-korrispondenza skambjata bejn id-difensuri tal-partijiet qabel ma giet intavolata l-kawza.

Rat il-lista tax-xhieda kemm tar-rikorrenti kif ukoll tal-intimat.

Rat l-affidavits tar-rikorrenti Martin Caruana u Antonia Caruana.

Semghat lix-xhieda Rita Brydon u t-Tabib Dr. David Cefai imsejjhin mir-rikorrenti.

Rat l-affidavits ta' Brandon Caruana, Matthew Baldacchino u Aaron Caruana prodotti mir-rikorrenti.

Semghat lir-rikorrenti Marti Caruana u Antonia Caruana in kontro-esami.

Rat l-affidavit tal-intimat.

Semghat lill-intimat in kontro-esami.

Rat in-nota ta' osservazzjonijiet tar-rikorrenti.

Rat in-nota ta' osservazzjonijiet responsiva tal-intimat.

Rat l-atti l-ohra kollha tal-kawza u d-dokumenti esibiti.

Rat li l-kawza giet differita sabiex tngħata s-sentenza.

Ikkonsidrat:-

Fatti

Din hi kawza għall-hlas ta' servigi allegatament reżi mir-rikorrenti a favur tal-intimat għal perjodu ta' circa tliet snin u nofs li fihom l-intimat kien jgħix fir-residenza tar-rikorrenti u cioè numru 5 Triq Van Domm Żejtun. Il-periodu in kwestjoni hu minn Diċembru 2006 sa' Ġunju 2010. Da parti tiegħu l-intimat jissottometti li huwa mhux debitur tar-rikorrenti stante li huwa dejjem ħallas l-ammont settimanali miftiehem mar-rikorrenti għas-servigi reżi lilu.

Jirriżulta li kien hemm ftehim verbali bejn ir-rikorrenti u l-intimat fis-sens li l-istess intimat kellu jħallas lir-rikorrenti għoxrin liri maltin (Lm20) fil-ġimgħa għas-servigi li r-rikorrenti obligaw ruhhom li jrendu a favur tal-intimat. F'dan ir-rigward jirriżulta ukoll li r-rikorrenti kienu talbu lill-intimat is-somma ta' ħamsa u għoxrin liri maltin (Lm25) fil-ġimgħa, iżda l-intimat ma accettax u għalhekk sar ftehim għall-imsemmija somma ta' għoxrin liri maltin (Lm20).

Ir-rikorrenti jsostnu li l-imsemmija somma kellha tkopri spejjeż tal-ikel filwaqt li għal servigi oħra kellu jagħmel tajjeb it-testment tal-intimat fis-sens li r-rikorrenti kellhom jinħatru bhala werrieta tal-intimat. Ir-rikorrenti jkomplu jsostnu li gew rezi lil-intimat servigi oħra għal tliet snin u nofs li għalihom l-istess intimat qatt ma ħallas peress li kif jghidu r-rikorrenti l-intimat kellu jieħu ħsieb li r-rikorrenti jingħataw il-kumpens dovut permezz tat-testment tiegħu. L-intimat, pero', jsostni li l-uniku ftehim li sar mar-rikorrenti kien dak ġia imsemmi u cioè' relattiv għal hlas settimanali li kellu jsir. Inoltre l-istess intimat, fin-nota ta' osservazzjonijiet tiegħu gustament jissottometti (fol.157) li, fi kwalunkwe kaz, allegat ftehim dwar kumpens f'testment huwa semmai ftehim dwar eredita' futura u għalhekk hu null skond il-liġi.

Kunsiderazzjonijiet ta' ligi

In effetti jirriżulta li l-intimat mar jgħix mar-rikorrenti f'Diċembru tas-sena 2006 u l-uniku ftehim li sar bejn il-partijiet kien dwar il-ħlas ta' għoxrin lira maltin (Lm20) fil-ġimgħa lir-rikorrenti u dan għas-servigi reżi mill-istess

rikorrenti. Hu ovvju li s-servigi li setghu gew resi mir-rikorrenti, gew hekk resi bl-intenzjoni, da parti tar-rikorrenti, ta' kumpens. Jirrizulta ċar ukoll illi l-intimat dejjem ħallas cioe' sttimanalment is-somma miftehma u dan bil-quddiem matul iż-żmien kollu li huwa dam jirrisjedi għand ir-rikorrenti.

Ma jirrizulta ebda ftehim iehor bejn il-partijiet apparti dak gia imsemmi dwar il-hlas ta' kull gimgha. Jirrizulta b'mod ċar illi l-intimat ftiehem biss li jhallas lir-rikorrenti dak miftiehem magħhom għal kemm idum jirresjedi magħhom, u dan għal dak kollu li r-rikorrenti setghu għamlu mieghu kemm dam jgħix magħhom.

Ghandu jigi rilevat li jirrizulta li l-intimat qabel ma mar jirrisjedi għand ir-rikorrenti għamel testment, għand in-Nutar Joseph Tabone, fejn huwa ħalla lir-rikorrenti bħala werrieta tiegħu. Jidher pero' li l-intimat għamel dan it-testment minn jeddu u mhux għax huwa kien għamel xi ftehim f'dan is-sens mar-rikorrenti (Fol 111). Għalhekk l-uniku ftehim li jirrizulta ippruvat bejn il-partijiet huwa dak rigwardanti l-ħlas settimanali għas-servigi reži mir-rikorrenti.

Nonostante li ma jirrizulta ebda ftehim iehor bejn il-partijiet hajr il-ftehim ta' hlas settimanali jista jingħad li anke li kieku r-rikorrenti ippruvaw xi ftehim dwar hlas mill-intimat permezz ta' wirt, tali ftehim mhux permissibbli fil-liġi, stante li jmur kontra n-natura innifisha ta' testment. Testment huwa espressjoni tal-volontà tat-testatur li, permezz tiegħu, jiddisponi minn gidu għall-wara mewtu. Dan l-att jidhol fis-sehh wara l-mewt tat-testatur billi fin-natura tiegħu jista jigi mhassar u konsegwentement ikollu effett biss dak it-testment jew dawk it-testmenti li, fid-data tal-mewt tat-testatur, ikun jew ikunu għadhom vigenti. (Vide Qorti tal-Appell sentenza tas-16 ta' April 2004 - "Maryrose Mifsud vs Avukat Dottor Joseph Bartolo nomine").

Fl-opinjoni tal-Qorti in vista tan-natura tas-servigi reži, il-ħlas mill-intimat lir-rikorrenti kien wieħed adegwat u sufficjenti. Ir-rikorrenti jsostnu li huma kienu ta' kuljum iservu l-ikel lill-intimat. Ir-rikorrenti kienet ukoll toħodlu

ħsieb ħwejjġu. L-intimat kien jorqod għand ir-rikorrenti u dam jagħmel dan għal tliet snin u nofs sħaħ. Jirriżulta ukoll li r-rikorrenti kienu jsejġu lit-tabib kull meta l-intimat kien ikun ma jiflaħx u, in effetti, ħaduh darbtejn l-isptar. Jirriżulta inoltre li l-intimat ħallas xi ħaġa lir-rikorrenti għal dawk id-darbtejn meta ħaduh l-isptar. Nonostante l-età tiegħu, l-intimat kien relattivament b'saħħtu fiż-żmien li għamel jgħix għand ir-rikorrenti. L-intimat ma kienx f'sodod jiġifieri ma kienx totalment dipendenti fuq il-kura u l-assistenza tar-rikorrenti. Jirriżulta inoltre li meta l-intimat kien sofra stroke u meta kellu bżonn jagħmel operazzjoni, l-intimat ma kienx residenti għand ir-rikorrenti. Kwindi, in vista tax-xorta tas-servigi reżi mir-rikorrenti, l-ammont li jirriżulta li gie miftiehem hu ammont ġust li kellu jithallas lir-rikorrenti. Apparti li ma jirriżulta ebda ftehim iehor bejn il-partijiet, tenut kont tac-cirkostanzi kollha partikolari tal-kaz, is-servigi reżi mir-rikorrenti ma kienux jimmeritaw aktar kumpens oltre dak il-kumpens illi jirriżulta li gie miftiehem bejn il-partijiet.

Il-paragun li r-rikorrenti jittantaw jagħmlu dwar x'kien ikollu jħallas l-intimat li kieku huwa kien qiegħed ġewwa dar tal-anzjani, hu wiehed ambigwu u mhux accettabbli, stante li, kif ġa ntqal, jirriżulta li qabel ma l-intimat beda jirrisjedi mar-rikorrenti, sar il-ftehim dwar il-ħlas ta' kull gimgha. Inoltre l-partijiet ftehm u illi dik is-somma miftehma kellha tikkumpensa lir-rikorrenti ta' dak kollu li kienu ser jagħmlu mal-intimat. Għalhekk kwalunkwe referenza għal ħlas li kien ikun dovut li kieku l-intimat kienu jgħix f'dar tal-anzjani hi għal kolloxx irrilevanti għal kull fini tal-presenti sentenza.

Din il-Qorti hi tal-fehma li l-intimat ried li huwa jibda jirrisjedi mar-rikorrenti u ta' dan u dak kollu li timplika r-residenza ma r-rikorrenti, huwa ried li jħallas l-ammont miftiehem mal-istess rikorrenti. Dan kien l-uniku ftehim li sar bejn il-partijiet u kwindi għandu jitqies li l-istess rikorrenti riedu u accettaw biss dak li gie miftiehem mal-intimat.

In vista ta' dak li gie premess it-talbiet kollha tar-rikorrenti jimmeritaw li jigu michuda.

Kopja Informali ta' Sentenza

Ghal dawn il-motivi:-

Tiddeciedi fl-ewwel lok billi tilqa l-eccezzjonijiet tal-intimat u billi fit-tieni lok u konsegwentement billi tichad it-talbiet kollha tar-rikorrenti.

L-ispejjez kollha jithallsu mir-rikorrenti.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----